

Sarajevo 1914 Berlin 1933 New York 2001

Hösten 1959 – med klarblå himmel, gula löv och många getingar på Götaplatsen – följde jag en föreläsningsserie om första världskrigets utbrott av Erik Lönnroth.

Han utgick från mordet på Österrikes tronföljare Franz Ferdinand och dennes maka den 28 juli 1914 i den då serbiska staden Sarajevo. Förövare var den serbiske nationalisten Gavrilo Princip. Österrike utfärdade ett icke förhandlingsbart ultimatum till Serbien och krävde svar inom 48 timmar. Bland villkoren fanns krav på österrikisk medverkan i polisutredningen om dådet och fängslande av de serber som stödde Princip. Efter fyra veckor av diplomatiska förvecklingar och växande chauvinism i Österrike, Ryssland, Tyskland och Frankrike marscherade Europas soldater sjungande till slagfälten, där åtta och en halv miljon av dem stupade. Förödelsen födde nazism och kommunism. "Och kanske," sa Erik Lönnroth vid föreläsningsseriens slut, "orsakades första världskriget i själva verket inte av den orsakskedja vi studerat utan av att sommaren var het och Europa styrdes av gamla män med högt blodtryck."

Nitton år senare, 1933, samma år jag föddes, inträffade den tyska riksdagsbrand. Den anlades den 22 februari, antingen av den nederländske kommunisten Marinus van der Lubbe eller av nazistiska terrorister. Branden utlöste en folklig vrede som nazisterna underblåste. De skyllde på kommunisterna och införde undantagstillstånd. Alla medborgerliga och mänskliga rättigheter upphävdes. Så började Hitlers tolvåriga diktatur.

Nu är det 2001. Attacken mot World Trade Center riktade sig mot symbolen för den globaliserade kapitalismen. Men den var ett massmord på civila. Den genomfördes med kirurgisk precision på bästa tevetid, helt enligt den amerikanska katastroffilmens scenario. USAs sorg och vrede hotar att utkristalliseras som

Forts. på sid. 4.

Gudrun Schyman i Lund:

Sorg behöver inte innebära hat

Vid ett v-möte på Lunds Konsthall förra torsdagen talade Gudrun Schyman och Karin Svensson Smith. Saima Jönsson refererar här några viktigare avsnitt av Gudruns tal.

– Det råder stor nervositet över vad som kommer att hända efter terrorattackerna i USA, inledde Gudrun Schyman. Vi tar avstånd från terrorismen. Men när vi gör det och hedrar de offer som skördas måste vi också se framåt. Den internationella terrorismen berör världssamfundet och måste behandlas där. Det som behövs för att slå vakt om det öppna samhället är ett utvecklat globalt säkerhetsarbete, inte militär makt. I stället för vedergällning behövs samarbete för att möta terrorismen.

Det finns inget försvar för terrorhandlingar, inget försvar för fanatiska ledare, men det finns omständigheter som skapar terror och fanatism, de sociala orättvisor som finns i världen, till exempel gapet mellan västvärldens människor och andra. Den internationella rätten måste stärkas och terrorister ska straffas enligt denna.

Vedergällningsattacker skruvar upp våldsspiralen. Att känna sorg behöver inte innebära att känna hat.

Vi är inte nöjda

– Skuggan från det som skett faller över Sveriges ekonomi, som just har debatterats i riksdagen. Att driva politiken till vänster har varit vår ambition. Vi är inte nöjda, även om vi vet att vi med tolv procent av väljarna inte kan nå ett hundraprocentigt resultat. Men skillnaderna är tydliga i samhället och alldeles för stora. Detta måste lyftas fram under det år som återstår till nästa val.

Vi ser två klara linjer. För det första blir samhället mer och mer av en marknadsplats. Vi köper det vi ska ha, lägger till pengar när vi behöver välfärdstjänster, betalar för valfrihet inom barnomsorg, skola och annat. Vitsen är att det ska råda konkurrens. Har man inte råd får man hålla till godo. Detta är ju individens fria val, säger man. Det är upp till dig att forma

ditt liv. Det är din privatsak, det är inte Persson och Schyman som ska bestämma utan du själv. Då behöver du pengar – alltså ska skatterna sänkas, resonerar högern.

Detta är ett resonemang som bygger på att vi förverkligar oss själva genom att köpa prylar, vård och omsorg i ett kommersialiserat samhälle. Behovet av gemenskap och kärlek exploateras. Längtar jag efter något ska jag köpa det. Den längtan som vi bär på är lätt att exploatera – att översätta till varumärken – i den andliga nöd där vi lever. "Att vara vinnare" är kodordet. Det gäller att ha rätt teleoperatör, rätt elbolag, rätt fond och så vidare. Det är inte roligt att vara förlorare.

Men alla kan inte vara vinnare. Individerna är vinnare och förlorare i det kommersiella samhället.

Det solidariska alternativet

– Alternativet är ett samhälle som utgår från oss människor men som ser på mänsklig frihet som något grundläggande med respekt för varje människas lika värde. Det är en frihet som hänger samman samman med solidaritet. Solidaritet innebär inte bara medkännande, vilket är något som den nya, medkännande högern driver. Vi måste se till att människor har rättigheter i kraft av att de är människor, inte bara när de presterar. De ska ha rätt till utbildning, frihet, arbete, bostad...

När rättigheter ska omsättas i praktiken säger vi att vi måste ta ett gemensamt ansvar. Därför tar vi in skatt. Då skapas resurser så att alla får likvärdiga skolor, sjukvård och annat.

Synen på rättigheter och skyldigheter är den stora skillnaden mellan högern och vänstern. Ett samhälle som marknadsplats är ett samhälle med människor som konsument. Mot det sätter vi ett samhälle med generella välfärdssystem, med solidaritet och gemenskap. Det här blev tydligt inför den senaste budgeten där vi vill höja taken för att åstadkomma generell välfärd.

Vänsterpolitik och samarbete

– Vår ambition att fortsätta driva vänsterpolitik och fortsätta samarbete. Nu säger vi att vårt mål är 20 procent av rösterna. Förra gången sade vi 10 procent och det blev 11,2.

Men det finns problem på vägen. Vi behöver vara fler för att nå ut med vår politik. Inte minst behöver vi fler kvinnor som medlemmar. Cirka 60 procent av vänsterpartiets väljare är kvinnor men bara cirka 40 procent av medlemmarna.

Vänsterpartiet driver en kvinno-kampanj. Man ska inte behöva byta kön för att få högre lön. Arbeten dominerade av kvinnor är lägst betalda. Högerns recept lyder: bryt de offentliga monopolerna, konkurrens ger högre lön. Inom bristyrken som sjukvård fungerar detta – men titta på snabbköpskassörskan. Vilka arbetsgivare konkurrerar om henne?

Kvinnor arbetar på deltid, ringer och springer. Samtidigt är det är männens vanor som styr hela utvecklingen inom ett så centralt område som trafiken. Många män har bil subventionerad av arbetsgivaren och betald parkering. Ensamstående kvinnor med små barn – de som hämtar och lämnar – har lägst bilnehav.

Vänsterpartiet har inte minst betonat trafikpolitiken i budgetförhandlingarna. Trafiken är i mycket en livsstilsfråga – äntligen får jag vara i fred. Jag får visserligen sitta i bilkö en timmes medan pendeltåget tar tjugo minuter, men jag sitter i ett eget rum. Jag har råd, jag visar min potens.

Men: egna rum och potens får klaras av på annat sätt. Vi måste med hjälp av lagstiftning bryta den maktstruktur som innebär överordning och underordning.

Medlemsmöte (v)

Tisdag 4 oktober kl. 19

Vårfruskolan

Motioner kan lämnas till styrelsen som kopierar och förmedlar dem till mötet.

å andra sidan...

Att blanda bort korten

I ett ledarstick i SDS 21/9 kommenteras det faktum att ATTAC i Göteborg som av SDS stavas Attac (sic) lämnat en polisanmälan mot polisen för tillslaget mot Hvitfeldtska gymnasiet i samband med EU-toppmötet 14–16/6.

Motiveringen för anmälan är att polisen "kränkte demonstrations- och mötesfriheten och att insatsen var orimligt stor och våldsam".

När nu SDS skall referera anmälan skulle man kunna förvänta sig att det höll sig till saken, d.v.s. polisens insats mot Hvitfeldtska gymnasiet. Men det undviker SDS ledarskribentens sammanfattning.

Genom att i stället tala om kravallerna och skadegörelsen på Avenyn kan SDS blanda bort korten. Indignerat skriver man om en 25-årig tysk man och vad han hade för sig. Efter att ytterligare en gång ha kuperat leken och definitivt lämnat Hvitfeldtska beskrivs en "maskerad demonstrant" som kanske har skjutit mot en polisman med en pennpistol.

Nu har "illusionisten på SDS" nätt målet att förmå läsarna titta åt andra hållet och att misstänkliggöra ATTAC-Göteborg för att negligera och t.o.m. anklaga polisen för "att Hvitfeldtska gymnasiet vandaliserades".

Rubriken över kommentaren lyder: "Bristande självkritik".

Självkritik var ordet – när får vi uppleva det i SDS?



Stilla aktion

– Vad gör vänsterpartiets ledning inför det hotfulla vapenskramlet? Löd (ungefär) en fråga som Gudrun Schyman fick på mötet den 20.

– Vad gör ni själva här i Lund? motfrågade Gudrun.

Det gav upphov till en stilla aktion på Mårtenstorget nu i lördags, under banderolltexten FOLKRÄTT, INTE HÄMND. Förhoppningsvis fortsätter aktionen samma tid (kl. 11) lördagarna framöver.

Demokratin i Eritrea hotad

Eritrea befinner sig efter kriget mot Etiopien 1998–2000 i en svår kris. 19 000 unga eritreanska soldater dödades på slagfältet. Närmare 200 000 av en befolkning på 3,5 miljoner befinner sig fortfarande i fält. Många av dem är familjeförsörjare. Eritreanerna i utlandet skickar hem pengar och gåvor till sina släktingar, men det finns många som saknar sådan hjälp. Priserna på livsnödvändiga varor har stigit brant.

Krigets verkningar

Det nyligen utkämpade kriget hotade Eritreas existens som oberoende nation. Den etiopiska armé som anföll var större och bättre utrustad än någonsin tidigare. De väldiga slagen, som tredagarsslaget vid Tsorona i mars 2000, var blodigare och hänsynslösare än under befrielsekriget. Internationellt stod Eritrea isolerat. Inte ens uppenbara brott mot de mänskliga rättigheterna som den etniska rensningen av eritreaner ut ur Etiopien påverkade världsoptionen. I krigets slutskede i maj 2000 bröt den etiopiska armén igenom de eritreanska linjerna och ockuperade ett stort område i nordvästra Eritrea med städerna Barentu, Agordat och Tessenei.

Den 20 juni undertecknades avtalet om vapenvila. Gränsen mellan länderna skulle demarkeras av FN-expert och en demilitariserad zon inrättas. Så småningom anlände en

fredsbevarande FN-styrka på 4200 man.

Kriget stoppade Eritreas ekonomiska utveckling. Mycket av det som under stora uppoffringar hade åstadkommit raserades. Demokratiseringen och effektiviseringen av den civila administrationen avstannade. Det val som skulle ge landet en konstitutionell regering måste uppskjutas.

Opposition och repression

I maj 2001 gick femton ledande medlemmar ur regeringen och det styrande partiet PFDJ (Partiet för demokrati och rättvisa) ut med skarp kritik mot landets president Isayas Afewerki. Flera av de femton har besökt Sverige, som till exempel Bereket Habte Selassie, ordföranden i den eritreanska författningskommissionen, som talade vid en freds-konferens i Lund 1988, och Adhanom, eritreansk ambassadör i Sverige 1997 till 2000. Den senaste ambassadören, Hebet Berhe, har också slutit sig till kritikerna och avgått från sin post på ambassaden. De femton kritiserar presidenten för att ha utövat makten på ett okonstitutionellt sätt, nonchalerat det kollektiva ledarskapet och underlåtit att sammankalla den lagstiftande församlingen.

Också studenter vid universitetet i Asmara har protesterat. Presidenten svarade med att arrestera deras ledare och deportera ett tusental studenter till

ökenområdet söder om Massawa. Deras anhängiga demonstrerar mot regeringen i Asmara. Regeringen hävdar att det inte är fråga om någon deportation utan ett normalt exempel på den samhällstjänst som är obligatorisk för eritreansk ungdom.

Den 18 september arresterades flera av de femton oppositionella. Bland de arresterade återfinns bland andra två före detta utrikesministrar. Samtidigt stoppades den fria pressen. Både arresteringarna och ingreppet mot pressen strider mot konstitutionen.

Kampen för demokrati och konstitutionellt styre i Eritrea har hårdnat men är ännu inte avgjord.

Första gången jag besökte Eritrea var 1981, under befrielsekriget mot Etiopien. 1987 representerade jag EGIS, Eritreagrupperna i Sverige, vid EPLF-kongressen i det befriade området. Där antogs ett demokratiskt partiprogram, som senare utvecklades till en demokratisk konstitution. Som observatör medverkade jag vid den folkomröstning som avgjorde Eritreas oberoende 1993. Min avsikt var att också observera det första valet och övergången till konstitutionellt styre i Eritrea. Det skulle ha genomförts 1998, men då kom kriget. Nu är det utsatt till december 2001, men risken är stor att det åter uppskjuts.

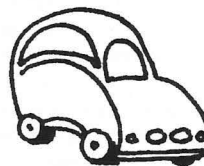
Gunnar Stensson.

Bil ...

Den 24 invigde Vägverkets chef den nya fyrfältssträckan på E22-an förbi Hurva. Sydsvenskans huvudledare var närmast lyrisk: "Ett stort steg för den skånska vägstandarden."

Till priset av ett antal miljoner kronor och hektar god åkerjord har vägsträckan fått fyra filer, breda slänter och ett vajerstängsel i mitten. Den senare är den stora vinsten för trafiksäkerheten i och med att den hindrar frontalkrockar. Det kom en dyster illustration till detta förhållande i lördags när en man omkom i en frontalkrock vid Fogdarp på den del av E22 som ännu saknar mitträcke. Men tolv timmar senare kom ett motbevis: en dödlig frontalkrock på den del av samma Europaväg som redan har full motorvägsstandard. Ungefär samtidigt körde en man ihjäl sej på en motorvägssträcka i Östergötland.

Och samtidigt som den ovannämnda sträckan fick fyra filer höjdes den tillåtna hastigheten från 90 till 110 km/h. Farten är som bekant den största riskfaktorn i vägtrafiken och tycks ha legat bakom flera av den gångna



helgens dödsolyckor. Väg- och transportforskningsinstitutet prognosticerar i sin senaste bulletin 615 för olyckade på vägarna till årets slut. Hört talas om nollvisionen?

... flyg ...

Den 15–16 arrangerade vänsterpartiet kommundagar i Sveriges mittersta stad, Östersund, för partiets numera många landstings- och kommunpolitiker. Det var en lyckad tillställning, rapporteras det.

Resorna till och från Östersund finansierades i huvudsak genom reseutjämning. Particentralen skickade ut riktlinjer till deltagarna: åk i första hand tåg! Bara om ni inte använda annat färdmedel får ni flyga. Bakom anvisningarna låg naturligtvis ekonomiska överväganden – en resa Skåne–Östersund är minst dubbelt så dyr med

flyg som med tåg, enligt en erfaren resebyråman som vi konsulterat. Men vänsterpartiets miljö- och trafikpolitik spelade förhoppningsvis in.

Tyvärr måste vi berätta att en majoritet av de skånska regionpolitikerna (Anders, Ann-Mari, Mats E., Mary och Mats Å.) struntade i den rekommendationen, trots att de skulle hinna i god tid till följande dags aktiviteter med nattågets hjälp. Bara Kitten och Saima från Lund tog det billiga och miljövänliga tåget.

... tåg

Apropå tåg skrev jag 1999 imponerat (i Gamla Lunds årsbok) att lokalresenären nu hade hela 84 (var)dagliga tåg att välja på Lund–Malmö. En summering i nu gällande tidtabell ger siffran 106. Det går framåt!

Gr

Någon gång i början på 1960-talet dök det upp en ny gäst på några medlemsmöten med Socialdemokratiska Studentklubben i Lund. Han hette Arne Pettersson, var ombudsman på s-partidistriktet i Malmö och hade visst jobbat i partiet nordpå i många år. Jag vill minnas att jag fann honom lite väl smord i käftan. Jag vet inte var han blev av sen, men jag har just läst en bok där han förekommer mycket flitigt. Boken heter *Vitbok* (Hjalmarsson & Högberg) och är skriven av Enn Kokk, en annan gammal bekant från 60-talets socialdemokratiska studentförbund. Den är resultatet av den socialdemokratiska partistyrelsens önskan om att städa upp i den sörja av påståenden och anklagelser som riktats mot partiet: hur var det egentligen med IB, var det inte en socialdemokratisk organisation, en militär underrättelsetjänst riktad mot de egna medborgarna?

Bratt & Guillou var först

Det här är alltså inte den stora undersökningen, den som liknar en sanningskommission i att den har fått förhörsrätt och som ska kartlägga de stora mönstren: inbrotten, olagligheterna, spioneri i tredje världen för USA:s och Israels räkning etc. Det vi redan vet där kommer från Guillou-Bratts avslöjande 1973. Nej, just den här boken handlar bara om frågan hur nära hopflätade socialdemokratiska partiet och IB var. Enn Kokk har bara haft tillgång till partiets egna arkiv och intervjuvilliga personer.

Hur som helst: Arne Pettersson var tydligen en av nyckelfigurerna i socialdemokraternas kamp mot kommunisterna och en viktig länk mellan parti och IB. Partistridigheter var inget konstigt: i en del fackliga organisationer var det en årlig strid mellan socialdemokrater och kommunister om att få besätta styrelseplatser. Typiskt var det så på områden som Metall, Byggnads, Gruv och det gärna i Göteborg, Stockholm och Malmöfälten. På många andra håll var det inte så: antingen fanns där inga kommunister eller också stod man över sånt. Jag minns väl hur den socialdemokratiska majoriteten av metallarbetare på Fläktfabriken, Jönköpings största arbetsplats, i många år valde om Lennart Engdahl, välkänd kommunist och en utomordentlig fackföreningsman, som ordförande i verkstadsklubben.

Den här typen av strider utmärks av mobilisering av folk till valurnor och årsmöten. Och visst, ska man mobilisera folk kan man kanske också behöva namnlistor. Men det anmärkningsvärda var att i början av femtio-talet så satte man igång med att samla sådana namn i centrala register på Försvarsstaben under socialdemokratisk ledning. Drivande i detta var uppen-

Vitt och rött

barligen Sven Andersson, tidigare partisekreterare och sedan försvarsminister och under årens lopp medverkade i sammanhanget personer som Torsten Nilsson och Sten Andersson. De anställda i denna inrikesverksamhet var hela tiden socialdemokrater: partiombudsmän som Ingvar Paues, SSU-are och studentförbundsmedlemmar som Sture Ericsson och Ingemar Engman. Central registrator var Ing-Britt Löfberg, hustru till en SSU-ordförande.

SF-hotet

Ja, sådant här reder Enn Kokk ut i sin bok, han beskriver historien och redovisar ett sextiotal intervjuer med inblandade. Han skriver naturligtvis också om det sammanhang det hela ska ses i: det uppfattade hotet från Sovjetunionen och många kommunisters stora lojalitet med Sovjet. När kommunisterna kring 1960 hade minskat till en obetydlighet fanns organisationen och då kunde den användas till att möta nya hot. Ett av dem var uppkomsten av konkurrerande vänsterpartier: 1959 hade Aksel Larsen i Danmark lämnat det tungt sovjetlojala DKP och öppnat eget med SF, Socialistisk Folkeparti. Aksel Larsen var i Lund flera gånger och spred budskapet. Jag minns hur han spred sitt budskap från scenen i Stora Källarsalen på AF där han satt med ett gipsat ben efter en olycka som gjorde honom särskilt hjärtknipande i TV. En nya och farlig konkurrent till S var på gång och frågan är om inte Arne Pettersson hade som särskild uppgift att i Skåne bevaka vad som hände på den fronten. Alvar Alsterdal, en utomordentlig journalist som dessvärre inte blev chefredaktör på *Arbetet*, sattes in på samma front. Och längre fram på 60-talet kom nyvän-

stern för att inte tala om Viet-namrörelsen och smågrupperna, r-arna och SKP och strejkrörelserna mm. Nu kunde man visserligen inte hävda att SKP-arna var Albanien leжда verktyg, men visst var de lite farliga, bäst att registrera.

Bra sångböcker, men ...

Tyvär är Enn Kokks bok inte så bra, och det av två skäl. Det ena är att den är för lång, 492 sidor, och det blir den därför att det finns en massa omtagningar och hänvisningar som är ganska tröttnande. Den kunde med fördel ha skurits till hälften och gärna då också ha gjorts språkligt något spänstigare. Det andra är Enn Kokks position. Inte person, han är en sympatisk vänstersosse och har t.ex. givit ut ett par utomordentliga sångböcker, *Joe Hills sånger* och *Upp till kamp*. Men han är sedan 1968 anställd på socialdemokratiska partistyrelsen och har inte onaturligt en stark lojalitet med partiapparaten. Det färgar av sig på allt han skriver. Självklart är han nedsättande mot Bratt och Guillou, men också mot Kanger och Gummeson som har skrivit en mycket mer läsvärd bok i ämnet, *Kommunistjägarna*.

Nu försäkrar han oss att det fanns ingen organiserad samverkan mellan IB och SAP som satt sina spår i protokoll och handlingar. Nej, det tror fan, inte kan man väl vänta att de satte sådant på papper. Men så gott som alla i IB kom från den socialdemokratiska partiapparaten och hade ständiga kontakter med denna också sedan de bytt arbetsgivare.

En ursäkt som brukar framföras är att det väl var bättre att kommunistregistreringen sköttes av socialdemokrater som åtminstone hade visst

politiskt omdöme till skillnad från Säpo. (Plats för klassisk anekdot: "Jaså ni är antikommunist? Jag ger väl fan i vad för sorts kommunist ni är!"). Hur som helst gick alla IB:s kommunistregistreringar vidare till Säpo, rivaliteten fanns på fältet, men man delade på resultaten.

Bara femtusén

En uppgift som är intressant är att de aktiva registren hos IB bara omfattade storleksordningen 5000 namn. Nej, det var alltså aldrig i Sverige som i Norge där varje partimedlem, öppen sympatisör eller tidningsprenumerant registrerades. Och de 22 000 socialdemokratiska arbetsplatsombuden satt alltså heller inte uppkopplade mot IB som en del har antytt. Omedelbara rapportörer var kanske bara ett par personer per län, ofta folk med förtroendeposter. Och jag får plötsligt en förklaring till en historia min far berättade. Det var på 70-talet och min far som var s-politiker kommunalt och facklig ombudsman hade brutit mot gängse konventioner och ställt upp för att informera om avtalsrörelsen på ett vpk-möte. Några dagar senare ringer en socialdemokratisk riksdagsman i länet och ber att få höra vilka som var där och vem som sa vad. Min far blev först häpen och sedan störtförbannad och hamnade sedan i allvarlig motsättning till riksdagsmannen. Det är en kvalificerad gissning att där hade vi en IB-stringer.

Vem utnyttjade vem?

Enn Kokk vill i sin bok göra gällande att den militära underrättelsetjänsten utnyttjade socialdemokratin. Sin bok har han gett undertiteln "Militärens hemliga nätverk i arbetarrörelsen". Jag kan inte se att hans material ger underlag för ett sådant omdöme. Statsmakten ville samma sak som s-apparaten: bekämpa kommunisterna och eftersom sossarna var bäst på det anställdes de av statsapparaten för att göra jobbet. Och i toppen på statsapparaten satt dessutom samma s-parti.

Verkligheten är att i Sverige som i många andra länder finns det ingen avgörande tydlig gräns eller skillnad i uppfattningar mellan socialdemokrater och kommunister och sedan partisplittningen 1917 har grupper och individer rört sig mellan de båda, ut ur det ena och in i det andra. Det gör organisationer som det socialdemokratiska IB särskilt motbjudande Sveriges kommunister har förvisso en del svinaktigheter på sitt samvete. IB visar att socialdemokratin inte stått dem efter när det gällt lögn och angiveri. Men det hedrar faktiskt Göran Persson att han genom att backa upp tillkomsten av den här boken försökt lämna skiten bakom sig.

Sten Henriksson



Några IB-agenter i arbete med registreringen.

VECKOBLADET Svartbrödersg 3, 223 50 Lund. Prenumerationsavgiften 200:-/år insättes på postgiro 1 74 59-9. Ansv. utgivare: Gunnar Stensson. Sättning och lay-out VB-red. på Vänsterpartiet, Svartbrödersg. 3. måndagar efter kl 19. Tel 046-13 82 13, e-post se redaktionsrutan nedan. Redaktionen förbehåller sig rätten att korta i insänt material. Tryck: KFS AB, Lund. Adressbyte: sänd e-post, el. använd postens adressändringskort.

Begränsad eftersändning. Vid definitiv adressändring sänds tidningen i retur till Veckobladet.



Det gäller (också) religionen

En insändarskribent i Sydsvenskan nu i måndags delade vice talman Eva Zetterbergs (v) besvikelse över vänsterpartiets resultat i kyrkovalet, som inte alls stod i paritet med styrkan inom väljaropinionen när det gäller val till exempelvis riksdagen. Men han pekade på ett skäl. Vänsterpartiets vasedel fanns inte tillgänglig överallt, och det gällde bland annat Lund och Malmö. "Vänsterpartiets underlåtenhet i Malmö-Lund gör att förtroendet för partiets demokratiska övertygelse allvarligt rubbats", klagar skribenten.

Själv förutsätter och hoppas jag att "underlåtenheten" denna gång inte var ett sjabbel utan ett medvetet ställningstagande hos vänsterpartiets berörda styrelser och expeditioner. Händelser på sistone har nämligen aktualiserat religionsfrågan och vänsterns ställning till den.

För att citera Jesus ...

De flesta i den svenska vänstern tycks när det gäller kyrkan och religionen följa Jesu ord "Låt de döda begrava sina döda". Det vill säga: religiositeten är ett successivt försvinnande fenomen som vi inte behöver bry oss om. Det talas visserligen om nyandlighet men den negativa statistiken över samfundens medlemsantal och de kyrkliga förrättningarna talar sitt tydliga språk. En spegel är dödsannonsernas vinjetter där korsen är i minoritet. Häromdagen såg jag för första gången en *buss* som symbol. En naturlig konsekvens för många i vänstern har varit att med en gäspning lämna kyrkan. Borta är därmed den militanta ateism som fanns i den tidiga arbetarrörelsen. Själv undrar jag om det inte är dags att åter inta en mer aktiv hållning mot religionen.

Vänstern talar i dessa dagar med rätta om terrorns materiella grundvalar, om den globala fattigdomen som grogrund. Men Göran Persson har med rätta pekat på de miljoner och miljarder som terroristerna förfogar över, och att åtskilliga förövre kom-

mer från välbeställda familjer. Det finns andra dimensioner än den materiella, och religionen torde just nu vara den farligaste, värre än nationalismen.

Vi ser detta naturligtvis i det muslimska Broderskapsrörelsen. Men det är också religiösa extremister som driver fram de israeliska bosättingarna och motsätter sej en sekulariserad stat i Palestina. I USA är den kristna fundamentalismen en viktig aspekt av miliströrelsen, och högerkristna rörelser och predikanter åstadkommer mycket ont i Latinamerika.

Rationalism och materialism

Det sägs ibland att de socialistiska idéerna har sina rötter i (ur)kristendomens föreställningar, men framför allt är ju socialismen ett andligt barn av upplysningen och dess rationalism. Till den allmänna rationalismen fogade Karl Marx en handfast materialism, inklusive en materialistisk tolkning av själva fenomenet religion. Och är man rationalist och materialist kan man rimligen inte vara religiös.

Många socialister säger sej ändå vara det och försöker på olika sätt förklara paradoxen. Ibland störs vårt perspektiv av att dessa "kristna socialister" är genuint goda och medkännande människor. Men problemet med religionen är inte bara individuellt, det är som ovan exemplifierats också socialt.

Upplysning och löje

Därför är det inte rätt att proklamera en högaktingsfull neutralitet i livs-åskådningsfrågor. Vi vill ju när allt kommer omkring att människorna ska "betrakta sin levnadsställning och sina ömsesidiga förbindelser med nyktra ögon", för att citera Kommunistiska manifestet. Däremot är det bra att inte legitimerar religionen och kyrkan genom att inte delta i kyrkliga val. Och för vår del bör avståndstagandet, i en tid av betydande muslimsk invandring, inte bara gälla den gamla statskyrkan och kristendomen.

Det gäller inte bara att vara emot den religiösa extremismen. Vi kommer inte undan frågan om den religiositet som är extremismens grund. Vårt viktigaste verktyg bör som hos pionjärerna vara just upplysning. Kanske, som hos dem, med en liten tillsats av löje.

Gunnar Sandin

Vi gratrar en tjuogoåring!

– Det är vi i vänsterpartiet som har drivit trafikmiljöfrågorna hårdast i de aktuella förhandlingarna med regeringen. Tyvärr har inte miljöpartiet haft samma sakkunskap och kraft. Ändå har det fått äran för de eftergifter som vi har avpressat Björn Rosengren & Co. Men det bjuder vi på. Miljöpartiet behöver all den positiva uppmärksamhet som det kan få just nu. Deras fortsatta existens i riksdagen är den bästa garantin mot en borgerlig regering efter nästa val.

Ungefär så säger Karin Svensson Smith, just nu utmattad trafikförhandlare för vänsterpartiet. Vi på VB är kanske inte lika sardoniska – vi har alltid haft en viss svaghet för miljöpartiet som ju praktiskt taget föddes i Lund. Ack dessa tidiga sittningar på Stadsbiblioteket då man som vänsterpartist äntligen fick förståelse och inläggande lyssnare för sina jereemiader över de borgerliga trafikpolitikerna. Och visst har det varit ett

äventyr att följa f.d. lundaborna Per Gahrtnos och Kjell Dahlströms politiska karriärer.

Vi känner Ung Vänstrare som inte förstår oss Mp-kramare och till dem kan vi bara säga att De Gröna praktiskt taget överallt i Europa är en vänsterkraft i sitt land och en viktig strategisk partner för den traditionella vänstern. Det märks inte minst i EU-parlamentet där Vänstern och De gröna är med i samma fraktion. Avslutningsvis hoppas vi på ett måttligt men rubrikskapande ekologiskt sammanbrott till sommaren så att de rödgröna alliansernas fortbestånd säkras. En riklig maskrosblomning skulle inte heller vara helt fel.

SH & GS

MÖTE MÖTE



KOMMUNALPOLITIK
Måndag 1/10 kl. 19.00: inför Kommunstyrelsen 4/10, budget mm

VÄNSTERPARTIET
Medlemsmöte tisdag 2/10 kl 19.00 Vårfruskolans matsal. Motionsbehandling inför kongressen. Val av ombud till distriktets höstkonferens. Mats Olsson redogör för den kommunala budgeten

RÖDA KAPELLET
Lö 29/9 appellmöte med början kl 11 Klostergårdens centrum, 12 Märtenstorget. Repertoar se förra veckan eller hemsidan. Sö 30/9 rep. med Joakim.

Sarajevo 1914 ...

Forts. fr. sid. 1.

blind patriotism. Alla väntar på USA:s vedergällning. Den sköra freden rubbas i en region med mer än en miljard människor och tre kärnvapenmakter. Bush och hans generalstab fungerar som terroristernas marionetter, när de laddar upp för vad som kan bli ett tredje världskrig.

USAs krav på rättvisa (oändlig sådan) motsvarar Österrikes 1914. Afghanistan och en rad andra muslimska länder befinner sej i samma situation som Serbien då.

Många, även i USA, inser att det enda reella sättet att bekämpa terrorism är att undanröja nöd och orättvisor. Det första som borde göras är att stoppa Israels krig mot Palestina. En insats motsvarande Marshallhjälpen skulle sätta den palestinska staten på fötter, ge palestinerna rimliga levnadsvillkor och utplåna den misär som är terrorismens grogrund.

Blir 2000-talets första decennier lika katastrofala som 1900-talets? Idag vet ingen. Vi väntar. Det liknar somrarna 1914 och 1939. Men ännu är ingenting avgjort. Ännu kan vi agera.

Gunnar Stensson

VECKOBLADET

Detta VB gjordes av Sten Henriksson, Rune Liljekvist och Gunnar Sandin. Redaktör för nästa nummer Rune Liljekvist.

Manus sänds per post till: Veckobladet, Svartbrödersg 3, 223 50 Lund. Månd. senast 18.00 Manus mottages som e-mail: vp@lund.mail.telia.com e. 3,5" diskett. Obs! RTF-format. Meddela längre manus. **Tel./mail till redaktörerna:** Rune Liljekvist 046-211 50 69 rune.liljekvist@telia.com Robert Nilsson 0702/27 41 78 robert.nilsson.031@student.lu.se Gunnar Sandin 046-13 58 99

Vid utebliven tidning eller prenumerationsärende ring: Cecilia på expen: 046-13 82 13
Är expen obemannad lämna meddelande till telefonsvararen.

Röda Kapellets hemsida: <http://stop.at/RodaKapellet>